

**Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка**

**Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих
дисциплін**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Велика Скіфія, Українська.
Викладач	Гуцал Віталій Анатолійович, доцент
Профайл викладачів	https://kaf-asipd.kpnu.edu.ua/?page_id=319
E-mail:	dpoasukam@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/
Консультації	Відповідно до графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін: щопонеділка 13:30 – 14:30.

2. Анотація до курсу

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Велика Скіфія» складена відповідно до освітньо-професійної програми Середня Освіта (Історія та правознавство) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Історія) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

У вивченні давнього періоду історії нашої країни особливе місце займає епоха раннього залізного віку і зокрема скіфська проблематика. група племен, споріднених з північно-східною іранською групою народів індоєвропейської сім'ї, які жили у VII-III ст. до н. е. на території теперішньої України, згодом, до III ст. н. е., в Криму і називали себе «сколотами». Скіфи відіграли виключно важливу роль в соціально-економічному, культурному і політичному житті не тільки українських земель, а й цілого євразійського континенту. У скіфській історії є чимало дискусійних питань, вирішення яких можливе лише в процесі подальшого їх всебічного вивчення.

3. Мета та цілі курсу

Метою цього спецкурсу є ознайомлення студентів – істориків з основними досягненнями вітчизняної і зарубіжної скіфології, вироблення у них вміння самостійно орієнтуватись в складних історичних процесах, які мали місце на європейській і азійській території на початковому етапі освоєння заліза; виділяти основні тенденції і закономірності перебігу історичних подій, виявляти причинно-наслідкові зв'язки; уміти критично

оцінювати історичні факти; володіти науковою термінологією й користуватися нею; розглядати суспільні явища в розвитку і конкретно-історичних умовах, а також підготовці кваліфікованих педагогічних працівників, які здатні формувати на уроках історії соціальну й громадянську компетентності.

Завдання спецкурсу полягає у тому, щоб на основі письмових та археологічних джерел показати:

- особливості матеріальної спадщини населення, яке проживало на території України у ранньому залізному віці;
- формування духовної культури племен об'єднаних поняттям «Велика Скіфія».

Цілі курсу:

1. Виробити у студентів вміння самостійно орієнтуватись в складних історичних процесах, які мали місце на європейській і азійській території на початковому етапі освоєння заліза.

2. Сформувати у студентів навички історичного мислення, політичної культури, зацікавити їх у поглибленні історичного світогляду.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний, заочний).

5. Результати навчання

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки.	
Загальні компетентності	ЗК 06	Розуміння логіки розвитку світової та вітчизняної культури, її ролі у прогресі людства, а також специфіки людини як продукту біологічної та культурної еволюції
	ЗК 07	Знання та усвідомлення закономірностей соціокультурного розвитку людства як певного цивілізаційного етапу в його історії, що відображає певний рівень потреб, здібностей, знань, навичок та інтересів людини, спосіб виробництва, устрій політичних та суспільних відносин, рівень духовного розвитку та відтворення.
	ЗК08	Знання, вміння та навички необхідні людині для свідомої участі в соціальному і громадянському житті, виконання обов'язків й реалізації прав громадянина.
	ЗК 09	Знання світової та вітчизняної історії та права, історії світових цивілізацій, основ концепцій інтерпретації всесвітньо-історичного процесу;

		розуміння історичних процесів у контексті цивілізаційного матеріального та духовного розвитку світу.
	ЗК 10	Усвідомлення значення цінностей у формуванні цивілізацій, співвідношення європейських і загальнолюдських цінностей.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 05	Здатність до аналізу та синтезу джерел та наукових відомостей з історії України та краєзнавства для використання у практичній професійній діяльності. Володіння основами наукових досліджень у професійній діяльності.
	СК 06	Здатність до застосування в історичних дослідженнях базових знань з курсу археологія.
	СК 07	Оперування у професійній діяльності базовими знаннями про особливості розвитку людства у період Стародавньої історії.
	СК 15	Оволодіння теоретичними основами наукового дослідження та навчальним матеріалом базових дисциплін для виконання курсових та дипломних проєктів.
	СК 18	Вміння формулювати оцінки і версії історичних подій відповідно до загальнолюдських цінностей певного часу та певної групи людей.
Програмні результати навчання	ПРН 09	Вміння показати єдність всесвітнього цивілізаційного процесу, зіставляти події, явища місцевої історії та права, локальної, регіональної історії в контексті національної, європейської історії.
	ПРН 11	Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з вітчизняної та світової історії, культури і права.
	ПРН 12	Застосовувати знання з курсу археологія у професійній діяльності.
	ПРН 13	Застосовувати знання з курсу історія Стародавнього Світу у професійній діяльності вчителя й інтегрувати його базові засади в історичних дослідженнях.
	ПРН 18	Вміти розкривати сутність досліджуваної проблематики у навчальних та науково-дослідницьких проєктах з дотриманням академічних вимог до їх оформлення та виконання.
	ПРН 19	Вміти аналізувати й інтерпретувати рушійні культуротворчі сили і закономірностей розвитку культурних процесів та явищ в історії України та світу.
	ПРН 24	Вміти використовувати у професійній діяльності спеціальну історичну термінологію, користуватися фаховою науковою літературою та джерелами.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	014. Середня освіта (історія) освітньо-професійна програма середня освіта (Історія та правознавство)
Рік навчання/ рік викладання	Другий
Семестр вивчення	Четвертий
нормативна/вибіркова	Вибіркова
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год.
Кількість годин навчальних занять	40 год.
Лекційні заняття	20 год.
Практичні заняття	20 год.
Самостійна інд. Робота	80 год.
Форма підсумкового контролю	Екзамен

7. Пререквізити курсу

Вивчення курсу «Велика Скіфія» передбачає базові знання у студентів, які вони отримали під час вивчення таких галузевих курсів як «Археологія України», «Археологія та методика польових археологічних досліджень», «Спеціальні історичні дисципліни», «Історія України».

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення: проектор та ноутбук/персональний комп'ютер для презентацій у форматі MS Power Point, перегляду відеоматеріалів.

9. Політика курсу

Письмові роботи. Передбачається, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (реферат, модульна контрольна робота).

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених планом.

Література.

Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, іншої літератури та джерел, яких немає серед них буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й рекомендованих.

10. Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль	МКР	Самостійна робота (ІНДЗ)	Екзамен	Сума
20	30	10	40	100

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за рейтинговою системою зі 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F) та національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно; зараховано, не зараховано).

Зі 100 балів, студент впродовж семестру може набрати максимально 100 балів, з яких:

20 – поточне оцінювання

30 – виконання студентами модульної контрольної роботи

10 – виконання студентами самостійної роботи

40 – складення екзамену.

Кінцева оцінка успішності студента формується шляхом додавання балів, що студент отримав за участь в роботі впродовж семестру та балів, який студент отримав на екзамені. Кінцева оцінка набуває вигляду як за національною шкалою, так за 100-бальною шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F). Студент вважається допущеним до підсумкового контролю при умові: обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх практичних занять, виконання самостійної роботи, що передбачена навчальним планом дисципліни.

Критерії та норми поточного оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни. Розподіл балів, які отримують студенти:

1-3 бали (початковий рівень). Студент володіє матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними. Слабко усвідомлюється мета навчально-пізнавальної діяльності, даються відповіді лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні».

4-6 балів (середній рівень). Студент володіє початковими знаннями з антропології, знає близько половини навчального матеріалу, здатний його відтворити. Проте слабо орієнтується в поняттях, визначеннях, а самостійне опрацювання навчального матеріалу з історії первісного суспільства викликає певні труднощі.

7-9 балів (достатній рівень). Студент вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить логічні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації. Подається чітке тлумачення понять, категорій з історії первісного суспільства, а самостійне опрацювання матеріалу не викликає труднощів. Виконуються прості творчі завдання з історії первісного суспільства.

10-12 балів (високий рівень). Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності з історії первісного суспільства. Використовується широкий арсенал засобів для доведення своєї думки. Логічно і творчо викладається матеріал з історії первісного суспільства в усній та письмовій формі.

Базова література до дисципліни:

1. Алексеев А.Ю. Мурзин В.Ю., Ролле Р. Чертомлык (Скифский царский курган IV в. до н.э.). К., 1991.
2. Алексеев А.Ю. Скифская хроника (Скифы в VII-IV вв. до н.э.: историко-археологический очерк). СПб., 1992..
3. Бессонова С.С. Религиозные представления скифов. К., 1983.
4. Бессонова С.С., Скорый С.А. Мотронинское городище скифской эпохи (по материалам раскопок 1988-1996 гг.). Киев-Краков, 2001.
5. Білозір В.П. Проблеми походження скіфського монументального мистецтва // Вісник Київського Слов'янського університету. 2000. № 9.
6. Бунятян Е.П. Древнейшие скотоводы украинских степей. Николаев, 1997.
7. Гаврилюк Н.А. История экономики Степной Скифии. К., 1999
8. Етнічна історія давньої України. - К., 2000.
9. Ильинская В.А., Тереножкин А.И. Скифия VII - IV вв. до н.э. К., 1983.
10. Махортых СВ. Киммерийцы на Северном Кавказе. К., 1994
11. Мелюкова А.И. Вооружение скифов. Свод археологических источников. Вып. Д1-4. М., 1964.
12. Мозолевський Б.М. Товста Могила. К., 1979.
13. Мозолевський Б.М. Скіфський степ. К., 1983.
14. Мозолевський Б.М., Полин С.В. Курганы скифского Герроса IV в. до н.э. К., 2005.
15. Мурзин В.Ю. Происхождение скифов: основные этапы формирования скифского этноса. К. 1990.
16. Ольховский В.С, Евдокимов Г.Л. Скифские каменные изваяния VII-III вв. до н.э. М., 1994.
17. Скорый С.А. Киммерийцы в Украинской Лесостепи. Киев-Полтава, 1999.
18. Фиалко Е.Е. Искусство скифов. Николаев, 1997.